

Sygn. akt IV P 113/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2017 r.

Sąd Rejonowy w Człuchowie IV Wydział Pracy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Marek Osowicki
Ławnicy:	J. W., E. P.
Protokolant:	sekretarz sądowy Anna Górską

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2017 r. w Człuchowie

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko Skarbowi Państwa Jednostce Wojskowej nr (...) w C.

o zadośćuczynienie

1. Oddała powództwo.

2. Zasądza od powoda A. P. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa Jednostki Wojskowej nr (...) w C. kwotę 3600 zł tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt IV P 113/16

UZASADNIENIE

Pełnomocnik powoda A. P. wniósł w jego imieniu powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Jednostce Wojskowej nr (...) w C. o zapłatę kwoty 50.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda, to jest jej godności pracowniczej, dobrego imienia, czci i zdrowia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że powód był zawodowym żołnierzem. Służbę pełnił począwszy od 16 lipca 2007r. do 15 stycznia 2015r. powód pozostawał w dobrych stosunkach ze współpracownikami. Jednak, z bezpośrednim przełożonym kpt. R. G. (1) powód nie był w stanie się porozumieć. Przełożony dopuszczał się wobec powoda zachowań noszących znamiona mobbingu. Niejednokrotnie dochodziło do sytuacji gdy, w obecności osób trzecich, kpt. R. G. (1) nękał powoda, ubliżał mu, kwestionował jego zdolności, umiejętności w sposób powszechnie uznawany za obraźliwy. Powód czuł się upokarzany, poniżany. Zachowanie przełożonego wpłynęło negatywnie na poczucie własnej wartości, samoocenę powoda. Dnia 25 sierpnia 2014r. powodowi wystawiono opinię służbową z oceną niedostateczną. W treści opinii powołano się na nieprawdziwe informacje, okoliczności nieznajdujące uzasadnienia w stanie faktycznym sprawy, zachowaniu Powoda, jego stosunku do obowiązków służbowych. Dnia 16 października 2014r. wydano rozkaz personalny nr 22 w przedmiocie odmowy zawarcia kolejnego kontraktu. W ocenie powoda brak jest jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia, że był nieodpowiedzialny i nieodporny na stres, czy nie wykazywał się umiejętnością pracy w zespole. W treści opinii użyto

konkretnych sformułowań, które godzą w dobre imię powoda, jego godność pracowniczą i cześć. Wskazano, że: „dał się poznać jako żołnierz mało odpowiedzialny, nie wykazujący własnej samodzielności i inicjatywy w dążeniu do celu (...) z obowiązków służbowych oraz stawianych mu zadań nie wywiązywał się w należyty sposób”. Według pełnomocnika powoda sformułowania te ocenić należy jako gołosłowne, gdyż nie poparte są one przykładami działań, zaniechań powoda, które mogłyby świadczyć, iż faktycznie podczas pełnienia służby jego zachowanie uzasadniało taką ocenę. Przedmiotowa opinia powinna być wystawiona na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach osobowych pracownika.

Pełnomocnik strony pozwanej w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniósł, iż z opiniowania służbowego w roku 2014 powód otrzymał ocenę niedostateczną. Powód był opiniowany przez bezpośredniego przełożonego sierż. M. G. w dniu 25.08.2014 r. Powód następnie w dniu 07.10.2014 r. wniósł do przełożonego opiniującego por. D. H. odwołanie od kwestionowanej opinii jednakże w dniu 22.10.2014 r. po rozpoznaniu odwołania przedmiotowa opinia została podtrzymana. Przedmiotowa opinia służbowa – również na wniosek powoda złożony w dniu 3.11.2014 r. – została w dalszej kolejności poddana weryfikacji w trybie określonym w art. 26 pkt 15 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. Przedmiotowe postępowanie zakończyło się w dniu 26.11.2014 r. utrzymaniem przedmiotowej opinii w mocy przez właściwy organ, tj. Dowódcę Jednostki Wojskowej (...) w C.. Rozkazem personalnym Dowódcy 34 batalionu radiotechnicznego nr 22 (pkt 7) z dnia 16. 10 .2014 r. powodowi odmówiono zawarcia kontraktu na pełnienie zawodowej służby wojskowej. Powód odwołał się od powyższego rozkazu. Rozkazem personalnym nr 30 z dnia 01.12.2014 r. Dowódca 3 Brygady Radiotechnicznej działając jako organ II instancji podtrzymał w mocy odmowę zawarcia kontraktu z powodem. Na powyższe powód złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G.. Sprawa była procedowana pod sygn. akt III SAGd/980/14 – w tym również w zakresie zastrzeżeń powoda co do prawidłowości kwestionowanej opinii służbowej – i zakończona wyrokiem WSA w Gdańsku oddalającym skargę powoda. Ponadto powód kwestionował przedmiotową opinię również w trybie skargowym, na podstawie skargi złożonej przez powoda bezpośrednio do Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych w W.. Przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego przez Dowódcę Generalnego (...) w W., skargę rozpatrzono negatywnie. Powód złożył do Żandarmerii Wojskowej zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa polegającego na składaniu przez opiniujących go przełożonych fałszywych oświadczeń dotyczących osoby powoda i oparcie na tej podstawie opinii służbowej. Postępowanie zostało umorzone uwagi na brak przesłanek dostatecznie uzasadniających popełnienie przestępstwa. K. R. G. (1) nigdy nie był bezpośrednim przełożonym powoda. K. R. G. (1) był Dowódcą 280 kompanii radiotechnicznej (tj. pododdziału pozwanej Jednostki Wojskowej (...) w C.) od maja 2013 roku do czerwca 2015 roku – przez zasadniczą część tego czasu powód przebywał na zwolnieniach lekarskich lub na urlopie, w związku z czym kpt R. G. (1) nie miał z nim styczności ani kontaktu. Zarzuty powoda w stosunku do kpt R. G. (2) były również przedmiotem w/ w postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Żandarmerię Wojskową wszczętego na skutek zawiadomienia powoda co do popełnienia przestępstwa polegającego na składaniu fałszywych oświadczeń przez przełożonych, a prowadzonego przez Żandarmerię wojskową – jak wskazano powyżej postępowanie to umorzono.

Sąd Rejonowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 27.09.2016 r. stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę powoda Sądowi Rejonowemu w Człuchowie.

Sąd ustalił co następuje:

Powód A. P. był żołnierzem zawodowym i pełnił służbę wojskową na podstawie kontraktów okresowych na stanowisku starszy operator w 34 batalionie radiotechnicznym w C. od 16 lipca 2007r. do 15 stycznia 2015 r.

(dowód: świadectwo służby k.30-31).

Bezpośredni przełożony powoda dowódca aparatu sierż. M. G. 25.08.2014 r. sporządził opinię służbową powoda pod kontem oceny wywiązywania się z obowiązków lub zadań oraz oceny jego kompetencji i predyspozycji, w której

powód uzyskał 11 pkt. i ocenę niedostateczną wystawianą poniżej 25 pkt. Na skutek odwołania powoda przełożony opiniującego por. D. H. 22.10.2014 r. utrzymał w mocy opinię służbową.

(dowód: opinia służbowa k.26-27, 72-78).

Powód pismem z 11.12.2014 r. złożył odwołanie od niedostatecznej opinii służbowej do Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych.

(dowód: k.66-67).

Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych w piśmie z 20.01.2015 r. po dokładnej analizie zgromadzonych w sprawie dokumentów stwierdził, że działania Dowódcy Jednostki Wojskowej Nr (...) w zakresie opiniowania, rozpatrywania wniesionego odwołania oraz weryfikacji ostatecznej opinii służbowej zgodne były z powszechnie obowiązującym prawem i w tym zakresie nie stwierdzono przypadków nadużywania przez niego uprawnień służbowych.

(dowód: k.68-69).

Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w S. postanowieniem z 24.06.2015 r. odmówiła wszczęcia śledztwa w sprawie zniszczenia w dniu 3 listopada 2014 r. przez dowódcę plutonu z Jednostki Wojskowej (...) w C.-280 kompanii w P. G. skargi kpr. rez. A. P. kierowanej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G., tj. o czyn z art. 276 k.k., z uwagi na to, iż czynu nie popełniono.

(dowód: postanowienie k.104-105).

Dowódca kompanii kpt R. G. (1) pismem z 13.10.2014 r. nie poparł wniosku powoda o przedłużenie kontraktu.

(dowód: k.79).

K. R. G. (1) nie był bezpośrednim przełożonym powoda i z uwagi na długotrwałe zwolnienia lekarskie nie miał z nim kontaktu i nie jest prawdą by stosował wobec powoda mobbing.

(dowód: zeznania świadka R. G. k.130 od 00:04:45 do 00:06:53).

Rozkazem personalnym nr 22 z 16.10.2014 r. Dowódcy 34 Batalionu Radiotechnicznego ppłk T. M. odmówiono powodowi zawarcia kolejnego kontraktu.

(dowód: rozkaz personalny nr 22 k.28).

Rozkazem personalnym nr 30 z 1.12.2014 r. Dowódcy 3 Brygady Radiotechnicznej gen.bryg. W. L. utrzymano w mocy rozkaz personalny Dowódcy 34 batalionu radiotechnicznego Nr 22 z dnia 16 października 2014 r. w sprawie odmowy zawarcia kolejnego kontraktu na pełnienie zawodowej służby wojskowej z powodem.

(dowód: rozkaz personalny nr 30 k.29).

Powód od 15.10.2013 r. leczył się z powodu grzybicy stóp i brodawek wirusowych.

(dowód: karta informacyjna k.14-15).

U powoda 13.01.2015 r. rozpoznano zaburzenia depresyjno-lękowe reaktywne.

(dowód: zaświadczenie lekarskie k.14).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy zgodzić się z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 lipca 2012 r., SK 31/10, iż specyfikę służby wojskowej podkreślił Trybunał już w wyroku z 14 grudnia 1999 r., sygn. SK 14/98, w którym zaznaczył, że „Zawodowa służba wojskowa jest szczególnym rodzajem służby publicznej, podlegającym określonym rygorom i ograniczeniom. Jak podkreśla się w doktrynie prawa pracy i prawa administracyjnego, stosunki służbowe żołnierzy zawodowych (a także innych służb mundurowych) **nie są stosunkami pracy, lecz mają charakter stosunków administracyjno-prawnych, powstających w drodze powołania, w związku z dobrowolnym zgłoszeniem się do służby**. Kandydat na żołnierza, podejmując świadomą decyzję o wstąpieniu do Sił Zbrojnych, od momentu powołania poddać się musi regułom pełnienia służby, nacechowanej istnieniem specjalnych uprawnień, ale też szczególnych obowiązków. Podstawą służby wojskowej jest dyspozycyjność żołnierza zawodowego. Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z 9 czerwca 1997 r. (sygn. K 24/96, OTK ZU nr 2/1997, s. 197), z uwagi na szczególny charakter służby i specyfikę armii opartej na hierarchicznym podporządkowaniu, rozkazodawstwie i jednoosobowym dowodzeniu konieczne jest wprowadzenie szeregu ograniczeń. W praktyce oznacza to konieczność zastosowania rozwiązań umacniających spójność i sprawność armii. Żołnierz służby zawodowej, decydując się świadomie na jej pełnienie, powinien zdawać sobie sprawę z istniejących ograniczeń”.

Trybunał Konstytucyjny, w związku z niniejszą sprawą, podtrzymał swoje wcześniejsze ustalenia dotyczące specyfiki służby wojskowej oraz szczególnego statusu prawnego tej służby.

Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych praw jednostki są dopuszczalne, jeżeli są konieczne w demokratycznym państwie dla realizacji jednej z wartości wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji. Wymóg „konieczności” w demokratycznym państwie jest spełniony, jeżeli ustanowione ograniczenia są zgodne z zasadą proporcjonalności.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, uprawnienia i obowiązki żołnierzy zawodowych pozostają w ścisłym związku z wymaganiami, jakie wynikają z art. 26 Konstytucji. Ograniczenia dostępu do sądu żołnierza zawodowego w zaskarżonej regulacji, w sprawach związanych z zapewnieniem możliwości realizacji przez Siły Zbrojne zadań i celów, jakimi są ochrona niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnienie bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic, spełniają wymóg niezbędności. Nie byłoby bowiem możliwe pogodzenie spójnego i sprawnego działania Sił Zbrojnych z pełną kontrolą sądową nad decyzjami przełożonych dotyczącymi spraw ze stosunku służbowego żołnierzy zawodowych. Zapewnienie odpowiedniego potencjału obronnego państwa pozostaje w proporcji do ciężarów wynikających z zaskarżonego przepisu. Ustawowe ograniczenie prawa do sądu, określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji następuje więc ze względu na przesłankę bezpieczeństwa państwa, zawartą w art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz zgodnie z wyrażoną w tym przepisie Konstytucji zasadą proporcjonalności.

Należy podzielić pogląd Sądu Najwyższego, iż dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie, w której funkcjonariusz policji dochodzi odszkodowania i innych roszczeń z tytułu długotrwałego izolowania go, poniżania oraz pomijania w awansach i szkoleniach przez przełożonych art. 1 i 2 § 1 KPC (por.: I PZP 2/07 - postanowienie SN - Izba Pracy z dnia 09-05-2007).

Dla przyjęcia odpowiedzialności za zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych zgodnie z art. 24 k.c. konieczne jest zaistnienie 3 przesłanek, a więc oprócz bezprawności działania sprawcy również dwie inne przesłanki tj: istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie oraz jego naruszenia lub zagrożenia.

Bezprawność działania pozwanego jest objęta domniemaniem prawnym, co oznacza, że powód nie musi jej wykazywać. Samo zaś stwierdzenie bezprawności zachowania pozwanego jest tylko jedną z trzech przesłanek jego odpowiedzialności. Nie może więc samo przez się prowadzić do odpowiedzialności pozwanego. Odpowiedzialność ta powstaje dopiero z chwilą jednoczesnego spełnienia powyższych trzech przesłanek.

Nie każde naruszenie dobra osobistego jest bezprawnym czynem niedozwolonym, lecz tylko takie, które wykracza poza zasady postępowania z tym dobrem wynikające z przepisów prawa lub zasad współżycia społecznego i oparte jest na wiedzy oraz zasadach doświadczenia życiowego.

Przy ocenie naruszenia dobra osobistego należy się posługiwać kryteriami obiektywnymi. Nie decyduje tutaj subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej. Zależnie od charakteru dobra osobistego, które zostało naruszone, kryteria tej oceny mogą być nieco różne. Na pierwszy plan wysuwają się poglądy rozsądnie i uczciwie myślących ludzi oraz osąd opinii publicznej.

Zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie oraz faktu jego naruszenia spoczywał na powodzie jako osobie, która z faktów tych wywodzi określone skutki prawne. Powód mógł wykazać powyższe fakty wszelakimi dowodami. W przypadku zaś skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany mógłby zwolnić się z odpowiedzialności dopiero poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj. było zgodne z wiążącym go prawem (domniemanie bezprawności działania).

Zgodnie z ogólną regułą dowodową na powodzie ciążył bowiem obowiązek wykazania, że przez takie zachowanie naruszone zostało powołane przez niego dobro osobiste godność. Powód winien bowiem wykazać w jakich swoich odczuciach, ewentualnie konkretnie przewidzianych dobrach osobistych został dotknięty zachowaniem sprawcy i na czym polegało naruszenie jego sfery przeżyć (porównaj: orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 lutego 2009r. IACa 21/09.)

Strona powodowa reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika w toku postępowania nie wykazała, iż w związku z realizacją prawnie uregulowanych procedur przez stronę pozwaną doszło do wyraźnego, poważnego naruszenia granic rzeczywistej, sprawiedliwej oceny przydatności powoda do zawodowej służby wojskowej lub stosowania wobec powoda mobbingu.

Inne są kryteria ochrony dla zarzutów sformułowanych jako twierdzenia co do faktów, a inne dla sformułowanych jako oceny. Zawarte w wypowiedzi fakty muszą być prawdziwe, a oceny muszą być oparte na prawdziwych faktach i do nich się odnosić (rzetelność) oraz jednocześnie ze względu na formę nie mogą stanowić zniewagi (zgodność z zasadami współżycia społecznego).

Powód nie wykazał by był nękanym lub poniżanym w trakcie pełnienia służby i by opinia służbowa zawierała nieprawdziwe fakty i by była nierzetelna, bądź by były w niej zawarte zniewagi osoby powoda. Nie wykazał też by doszło do słownej lub czynnej zniewagi ze strony przełożonych, do krzywdzących ocen jego kwalifikacji, udzielania nieprawdziwych opinii o powodzie jako żołnierzu.

	<p>Sąd podziela stanowisko judykatury, że jeżeli pozwany nie zawarł w opinii o powodzie żadnych zbędnych, nierzetelnych czy obraźliwych dla powoda stwierdzeń, a przy jej sporządzeniu pozwany posiłkował się opinią bezpośredniego przełożonego powoda, to sama okoliczność, że kwestionowana opinia nie jest pozytywna nie może przesądzać o naruszeniu dóbr osobistych. Przyjęcie punktu widzenia powoda skutkowało by uznaniem sporządzającego opinię za naruszającego dobra osobiste ocenianego w każdym przypadku, gdy opinia służbowa nie przedstawia danej osoby w dobrym świetle lub nie jest pozytywna (por.: wyrok SA Warszawie z 28-04-2016 sygn. akt I ACa 1019/15).</p> <p>Opiniowanie, rozpatrywanie wniesionego odwołania oraz weryfikacja ostatecznej opinii służbowej powoda</p>
--	--

zgodna była z powszechnie obowiązującym prawem tj. przepisem art. 26 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1414) oraz rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie opiniowania służbowego żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 764).

Działanie pozwanej jednostki w oparciu o obowiązujące przepisy, co do opinii służbowej żołnierza zawodowego przy rozpatrywaniu wniosku o zawarcie kolejnego kontraktu na pełnienie zawodowej służby wojskowej, nie jest działaniem bezprawnym.

	<p>Wykonywanie przysługujących pracodawcy uprawnień nie oznacza naruszenia godności pracownika art. 24 k.c., czy też uporczywego nękania art. 94³ § 2 k.p. (por.: wyrok SA Warszawa z dnia 11-12-2012III APa 69/11).</p> <p>Nie jest też mobbingiem krytyczna ocena pracy przez przełożonego, jeżeli nie ma na celu poniżenia pracownika, a jedynie jego ocenę przydatności do pełnienia zawodowej służby wojskowej (por.: wyrok SN z 22 kwietnia 2015 r. , II PK 166/14).</p> <p>Z legalnej definicji zawartej w art. 94³ § 2 k.p. wynika, że mobbing to zachowania: (1) dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi, (2) polegające na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu</p>

pracownika, (3) wywołujące u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, (4) powodujące lub mające na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, (5) powodujące izolowanie go lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników.

Treść tej definicji wskazuje, że określone w niej ustawowe cechy mobbingu muszą być spełnione łącznie (tak: wyrok SN z 2014-02-11, I PK 165/13). To na podstawie spoczywał obowiązek wykazania, że działania pozwanej jednostki wojskowej naruszyły jego dobra osobiste, a także by doznał szkody pozostającej w związku przyczynowym z niezgodnymi z prawem działaniami pozwanej w zakresie przez siebie wskazanym albo że w stosunku do powoda był stosowany mobbing.

W konsekwencji stwierdzić należy, że powód nie wykazał w wystarczający sposób by doszło do naruszenia jego godności i niezasadne okazało się jego domaganie ochrony w oparciu o art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. czy art. 94³ § 2 k.p. i żądanie wysokiego zadośćuczynienia.

Mając na uwadze powyższe sąd oddalił powództwo w całości.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 2 pkt. 5 w zw. z § 9 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 22.10.2015 r. r. (Dz.U. 2015 poz. 1804) tj. z dnia 25 lutego 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 490), zasądając od powoda na rzecz pozwanego 3600 zł tytułem kosztów procesu.